

gliach - kde vlastne vyrástli dve generácie. Výsledkom je ich takmer absolútny nedostatok poznatkov o význame lesov, porastov a stromov pre životné prostredie. Pretrváva názor, že za les zodpovedá lesníctvo, za parky komunál. V horských a lesnatejších oblastiach možno väčšmi stavať na starých lesníckych tradíciách a na príslovečnej láske Slovákov ku stromom.

Budovanie dvoch sietí aktivistov Global ReLeaf (sieť pedagógov a sieť praktikov), zvyšovanie zainteresovania verejnosti pri šírení myšlienok programu a ich priamej realizácii, patria medzi prioritné ciele tohto programu na Slovensku. Od marca 1994 ho koordinuje Nadácia Global ReLeaf.

Dlhodobým cieľom slovenskej verzie tohto programu, nazývanej „Zelené tradície života“, je byť jedným z arbitrov zelených priestorov na Slovensku, ktorý má ambície ovplyvňovať rozhodovacie procesy i legislatívu v oblasti ŽP súvisiacu s emisiami CO₂ a kompenzácie jej dôsledkov stromovou zeleňou.

Konkrétnym prínosom pre životné prostredie bude niekoľko stotisíc nových stromov vysadených za účasti širokej verejnosti (r. 1993 sa v rámci Global ReLeaf na Slovensku vysadilo viac než 23 000 stromov). Výchovné aktivity zelených tradícií života sú zamerané predovšetkým na podporu výchovy mládeže (ale aj pedagogických pracovníkov).

Milan Kapusta

Zelené tradície života
The Green Traditions of Life

Zhodnotenie experimentu v separovanom zbere odpadu v Trenčíne

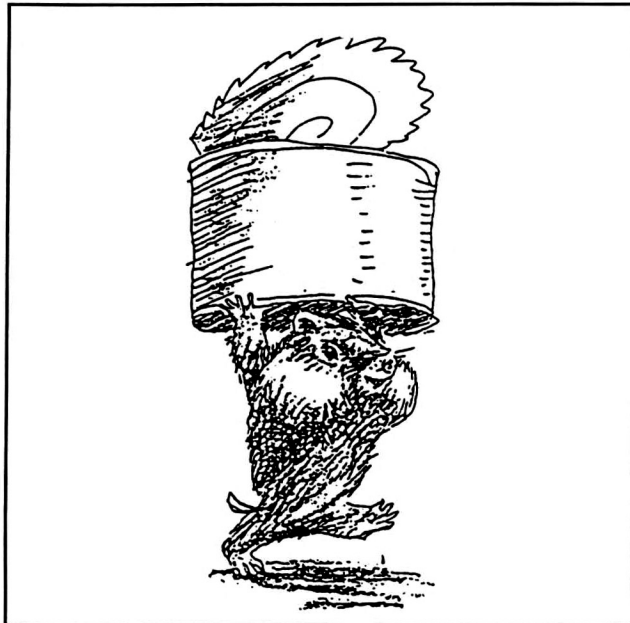
Experiment separovania odpadu trval od 15. augusta 1993 v mestských častiach Sihot II. a Zlatovce, od apríla aj na Hodžovej ulici. Zúčastnilo sa ho 3729 obyvateľov, t. j. asi 1500 domácností. Vďaka profesionálne pripraveným propagačným materiálom, ako aj pohovorom s občanmi, bol prístup obyvateľstva veľmi pozitívny. Svedčí o tom aj kritérium úspešnosti experimentu (20 % vytriedených zložiek), ktoré bolo prekročené o 7,7 %. V jednotlivých lokalitách to percentuálne znamená:

- Sihot II. (sídlišková zástavba) - papier, sklo, plasty, bioodpad - 22,20 %,
- Zlatovce (detské mestečko + rodinné domy) - papier, sklo, plasty, bioodpad - 38,56 %,
- Hodžova ul. (rodinné domy) - papier, bioodpad - 39,78 %.

Z experimentu vyplynulo, že za 6 mesiacov vyprodukoval jeden Trenčan 85,9 kg odpadu, z ktorého vyseparoval

3,5 kg papiera, 3,5 kg skla, 0,4 kg plastov a 16,5 kg bioodpadu, spolu teda o 23,9 kg druhotných surovín na obyvateľa išlo na skládku menej.

Na tieto lokality bolo na pôvodné stanovištia rozmiestnených 417 ks 120 l a 312 ks 240 l nádob zapožičaných od firmy SSI Schäfer zo SRN a 115 ks Reflex zvonov tuzemskej výroby. Zberové auto rakúskej firmy Brantner, doplnené o lisovaciu nádobu MUT Stockerey, umožňujúcu skontrolovať a prípadne dotriediť vysypaný obsah kontajnera. Táto možnosť dotriedovania sa však nevyužívala dostatočne. Najhoršiu kvalitu vytriedených surovín zaznamenali prekvapujúco v Detskom mestečku. Ďalším problémom bolo nevhodné časovanie vyprázdňovania preplnených Reflex zvonov s papierom. Ukázalo sa, že finančne je efektívnejšie odvážať vytriedené sklo a papier spracovateľovi priamo, ako prostredníctvom Zberných surovín. Na druhej strane však Zberné suroviny bezplatne lisovali plasty, ktoré sú zatiaľ uložené na vyhradenej časti mestskej skládky, keďže sprava-

covatelia plastov žiadajú nielen ich bezplatný dovoz, ale aj 500-600 Sk za spracovanie 1 t.

Experiment potvrdil predpokladané množstvo vyprodukovaného odpadu na jedného obyvateľa, čo veľmi pomôže pri spracúvaní prognóz a projektov skládok. Zdá sa, že organický odpad možno vytriediť až na 80-90 %, čo dovoľuje veľmi presne plánovať produkciu kompostu. Nie je prekvapením dobré hodnotenie zvozového vozidla firmy Brantner, ktoré bude pri rozšírení separovaného zberu spolu s lisovacou nadstavbou nenahraditeľné. Výrazne sa zníži počet potrebných vozidiel, čím poklesnú prevádzkové náklady. Mechanická ruka na vyprázdňovanie Reflex zvonov sa osvedčila pre sklo, pri väčšej kapacite ložného priestoru sa bude môcť vozidlo použiť i na zvoz papiera. Celkové náklady na zvoz triedeného odpadu boli vyššie ako netriedeného, vzhľadom na malé územie, kde experiment prebiehal. Pri veľkoplošnom rozmiestnení nádob v meste i jeho blízkom okolí bude vyššia efektívnosť i ekonomika.

**Dagmar Lišková
Pavol Odokienko**

Trvalo udržateľný rozvoj Podtatranského regiónu

V r. 1992 sa vystupňovala aktivita zástancov myšlienky usporiadanie Zimných olympijských hier v Tatrách r. 2002. Napriek tomu, že na území národných parkov je podľa platných zákonov SR takáto akcia protizákonná (nehovoriac o negatívnych dôsledkoch ZOH na životné prostredie), myšlienka našla širokú podporu u obyvateľstva Podtatranského regiónu. Príčinou tejto podpory sú sluby jej iniciátorov, že ZOH prinesú prosperitu, nové pracovné príležitosti, zlepšenie životného prostredia (vybudovanie infraštruktúry), zviditeľnia Slovensko vo svete, teda podnietia záujem o turizmus v našej krajine.

Keďže projektová príprava tejto myšlienky sa financovala zo štátnych prostriedkov, dobrovoľné ochranárske hnutie iba pomaly a s problémami zhromažďovalo argumentáciu proti usporiadaniu ZOH na území národných parkov. Ukázalo sa, že argumentácia postavená na ohrození prírodných zdrojov na obyvateľstvo nepôsobí. Medzinárodné konferencie k problematike ZOH, ktoré usporiadali ochrancovia prírody (v Starom Smokovci v máji 1992 a v Liptovskom Hrádku v októbri 1992), vo svojich záveroch zdôraznili potrebu alternatívnej koncepcie rozvoja regiónu. Alternatíva spočíva

v rozvoji vidieckej turistiky, obnove dediny a jej tradičných hodnôt.

Takýto projekt je však natolko rozsiahly, že sa nedá pracovať na ňom iba v rámci dobrovoľnej aktivity. Preto v novembri 1992 vznikol profesionálny manažérsky subjekt Agentúra pre rozvoj Podtatranského regiónu, ktorý si kládol za cieľ koordinovať aktivity smerujúce k rozvoju vidieckeho turizmu.

V septembri 1993 vznikol ďalší profesionálny subjekt, A-projekt, spol. s r.o. (Alternative project Ltd.) ako nezávislá nezisková organizácia pre alternatívne plánovanie rozvoja Podtatranského regiónu.

Na konkrétnom projekte rozvoja jednej liptovskej obce (Kvačany) chce naznačiť možnosti prosperovania z vidieckeho turizmu. Hlavným prínosom by malo byť presvedčenie širokých vrstiev obyvateľstva, že ZOH 2002 nie sú jedinou záchranou pre Podtatranský región, ale že už dnes možno začať pracovať na svojej budúcnosti, ktorú má každý vo svojich rukách. Žiadny mecenáš v podobe olympiády nás nespasí.